

НАПРЯМ 11. ІНТЕГРАЦІЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩУ ОСВІТУ ТА МЕДІЙНИЙ ПРОСТІР ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ВЕКТОР МІЖНАРОДНОЇ СПІВПРАЦІ У ВІДБУДОВІ УКРАЇНИ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-491-0-43>

ДО ДІАЛОГУ КУЛЬТУР ШЛЯХОМ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Варешкіна Н. В.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов*

*Національний університет «Одеська юридична академія»
м. Одеса, Україна*

Ковбасюк С. В.

*кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри загальної теорії права та держави
Національний університет «Одеська юридична академія»
м. Одеса, Україна*

У нових концептах вищої освіти міститься вимога перегляду загальних цілей і змісту освіти, форм і методів навчання, засад розвитку особистості.

Гуманізація змісту освіти і розширення міжнародної співпраці вимагають перегляду мети, змісту та технологій викладання іноземної мови як нового засобу навчання – засобу міжкультурної комунікації та взаєморозуміння.

Суттєве значення має цілеспрямоване ретельне ознайомлення здобувачів освіти з «кращими думками і інституціями іншої нації, її літературою, її культурою, іншими словами, з духом народу в широкому сенсі цього слова» (О. Jespersen), оскільки вивчення культури народу іншої країни, іншої цивілізації має загальний гуманістичний зміст [5, р. 78].

Думка про необхідність паралельного вивчення мови і культури народу налічує багато десятиліть. Роберт Ладо ще в 1957 році доводив важливість порівняння не лише мов, а й та культурних систем під час вивчення іноземних мов [6].

Розуміння культури народу, пізнання його системи уявлень та концептів має не тільки освітнє, а й практичне комунікативне значення, оскільки

справжнє спілкування між представниками різних культур може відбуватися лише за наявності спільних знань, властивих учасникам процесу. Це ставить учасників спілкування у більш рівноправне становище в інтелектуальній сфері по відношенню один до одного, тому що сприйняття різних культурних систем дає можливість зблизити пізнавальні рівні комунікантів [2, с. 61].

Відповідно до когнітивного підходу у викладанні іноземних мов важливою метою має бути створення у свідомості здобувача освіти, перш за все, такої мовної моделі, яка зможе забезпечити повноцінне мовлення, а також образу світу, специфічного для певної іншомовної культури. У цих рамках можна говорити про два головних напрямки в навчанні іноземної мови та усного мовлення: а) знання самої мови (застосування мовних засобів, за допомогою яких передається зміст); б) пізнання іншомовної культури, реалій іншого буття, цивілізації країни мови, що вивчається. Останнє передбачає засвоєння знань та інформації національно-специфічного, мовно-культурного та культурно-естетичного характеру, пізнання іншого світу, тих людських відносин, які йому притаманні і яких не знає людина, що не опанувала цієї мови [3].

Діалог культур відбувається завдяки наявності реалій двох країн – країни мови, що вивчається, а також реалій рідної країни. Здобувачі освіти, отримуючи знання про культуру (побут, звичаї та традиції, історію тощо) носіїв іншої мови, мають можливість передати схожу інформацію про свою націю за допомогою вивченої мови представникам іншої цивілізації.

Вивчення іноземної мови має створити умови доступу до культури іншого народу, стати фактором всебічного розвитку кожної особистості, джерелом знань про сучасне життя країни тої мови, що вивчається, налагодити діалог культур. Будь-яка сучасна культура може розвиватися тільки на межі культур, в діалозі з іншими культурами [4].

Діалог культур передбачає найбільш повне пізнання, пошук спільних рис, які наближають один до одного представників різних національностей і культур, що надає підґрунтя для встановлення взаєморозуміння.

Здебільшого студенти зацікавлені в розширенні свого світогляду в сфері гуманітарних наук, та істотному вдосконаленні своїх знань про мову. Тому використання новітніх програм та позитивна мотивація можуть сприяти усвідомленню необхідності досягнення справжніх результатів. З цією метою доцільно з самого початку вводити елементи реальної мови, надавати студентам можливість відчувати специфіку мислення, відображену мовою, щоб показати психологію та елементи культури іншого народу [1].

Процес навчання бажано будувати таким чином, щоб на кожному занятті здобувачі освіти відкривали для себе «неперекладну буквально» специфіку лексики, граматичні структури і стиль іншої мови, за якою стоїть спосіб мислення та психологія іншого народу.

У процесі навчання здобувачів освіти важливу роль відіграють відступи до історії мови, у порівняльне мовознавство, а також пошук і ретельне добирання завдань щодо пошуку семантичних еквівалентів різними мовами, на осмислення ідіоматичних сталих виразів у сфері традицій і психології носіїв мови.

Цікавий шлях внутрішнього ознайомлення здобувачів освіти з психологією і своєрідною культурою мовлення носіїв мови проходить через залучення в курс іноземної мови серії занять з домашнього читання. Таким чином мова стає неодмінним об'єктом когнітивної діяльності студента, завдяки емоційного сприйняття проблем, описаних автором у тексті.

Планомірне читання іншомовної художньої літератури виводить тематику питань, що вивчаються на заняттях, за межі ситуацій повсякденного життя. Як свідчить досвід, посилюється бажання до виконання творчих завдань. Отже, опанування нових граматичних та лексичних явищ у послідовному, логічному тексті покращує їх розуміння та засвоєння, оскільки можна досягнути їх функціональне значення.

Анна Вежицька вважає, що «певні способи осмислення світу закодовані в словах мови». Необхідно проникнути в сутність «ключових слів» самотутньої культури і зрозуміти їх значення [7, р. 95].

Коли іноземна мова вважається не тільки засобом спілкування, але й інструментом осягнення світової культури, процес навчання стає більш цікавим для студентів; вони залучені до нього емоційно. На підґрунті зацікавлення мовою доволі продуктивним стає і процес покращення мовленнєвих навичок.

Здобувачі освіти повинні оволодівати вмінням долучатися до культури іншого народу через порівняння з власною культурою, що сприятиме поліпшенню взаєморозуміння, збагаченню особистості студентів. З окремих відомостей про країну і людей формується цілісне уявлення і позитивне ставлення і до своєї культури також. Відбувається одночасне усвідомлення національної гідності та спорідненості з європейською культурою.

Однак пам'ятаємо, що відбір країнознавчих/художніх текстів має бути методично обґрунтованим. Тоді це дозволить студентам значно розширити свій світогляд, комунікативну компетентність, інтелектуальний і культурний рівень.

Література:

1. Варешкіна Н. В., Ковбасюк С. В. Навчання іноземної мови у контексті діалогу культур. Наук. зб. «Актуальні питання гуманітарних наук»: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич, 2023. Вип. № 59, Том I. С. 244-250.

2. Заволока С.І. Лінгвокраїнознавчий аспект викладання іноземної мови. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 73, Т. 1. С. 59–62.

3. Шилінська І. Розвиток навичок міжкультурної комунікації у майбутніх ІТ-фахівців у процесі вивчення іноземної мови. *Молодий вчений. Педагогічні науки*. 2017. № 10 (5). С. 583–586.

4. Bennet M. J. Basic concepts of intercultural communication: Paradigms, principles and practices. 2nd ed. Boston, MA: Itercultural Press, 2013. P. 105–136.

5. Jespersen O. H. Language, its nature, development, and origin. Tenth impression. London: George Allen & Unwin Ltd., 1954. 446 p.

6. Lado R. Linguistics across cultures: Applied linguistics for language teachers. University of Michigan Press: Ann Arbor, 1957. 110 p.

7. Wierzbicka A. Semantics, culture, and cognition: universal human concepts in culture. Specific configurations. Oxford University Press. 1992. 487 p.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-491-0-44>

МІЖНАРОДНІ ОСВІТНІ ПРОГРАМИ ТА АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ

Воронова А. С.

*здобувач 3 курсу бакалаврського рівня
кафедри романо-германської філології
та методики викладання іноземних мов
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

У сучасних умовах глобалізації та інтеграції України в європейський освітній простір особливого значення набуває участь українських студентів у міжнародних освітніх програмах. Академічна мобільність відкриває нові можливості для здобуття якісної освіти, професійного розвитку та обміну досвідом із провідними навчальними закладами світу, сприяє формуванню висококваліфікованих фахівців, здатних конкурувати на міжнародному ринку праці [6].

Однак, поряд із численними перевагами, академічна мобільність супроводжується певними викликами: адаптацією студентів до іншомовного середовища, фінансовими витратами, необхідністю підтвердження дипломів та кваліфікацій. Водночас, розширення міжнародного співробітництва у сфері освіти та підтримка академічної